

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyesljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhöz 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak:

Egészévre 12 korona, félévre 6 korona, negyedévre 3 korona.
Egyes szám ára 10 fillér.

Megjelenik minden kedden örökön és szombaton este.

Árjegyzék: Jókai-utca 10.

Kiadóhivatal: DEBRECZENYI GYULA KÖNYVNYOMDÁJA (Iskola-utca 4. sz.)

Ifj. Zichy János gróf

megnyitó beszéde a f. hó 17-én kezdődött országos kath. nagyülésen.

Dicsértessék a Jézus Krisztus! Nagyméltóságú védnöki kar! Mélyen t. katolikus nagygyűlés! Örömmel üdvözlöm a katolikus nagygyűlést fővárosunkban, az ország szívében, akkor, midőn a kereszténység kilencszázados évfordulója alkalmával e szív örömtől repes és hangosan dobog. Örülünk mélyen tisztelt kath. kongresszus, hogy tetszett az isteni Gondviselésnek megengedni azt, hogy ezeréves viszontagságos mult után ma is úgy ragyogjon a kereszt Szent István koronáján, mint a mily ragyogón szórta maga körül sugarait akkor, a midőn Silveszter pápa azt első királyunk koronájára tűzte.

A kilencszáz éves kereszténység születésnapja egybeesik a magyar állam létének kilencszázadik évfordulójával és a magyar királyság létezésének kilencszázadik esztendejével. Van tehát okunk örülni, nekünk, magyar katolikusoknak, mert bennünket az a tudat és az a meggyőződés tölt el, hogy valamint a magyar királyság megalapításában legnagyobb része a katolikus egyháznak volt, épügy m. t. kath. nagygyűlés. ezen királyság kilencszáz éves fennmaradásának oka az erkölcsi erő, melyet a katolicizmus etikai tartalma kölcsönzött ennek a hazának.

Ez a nagygyűlés nem akar más lenni, t. közönség, mint a kath. lelkesedés kifejezése, mintegy hálalima Isten trónusához, hogy kilencszáz éven át megőrizte az anyaszentegyházat e hazában, hol még ma is áll a katolicizmus és hogy hatalmas hullámokban hömpölyög tova a legutóbbi időben a katolikus társadalmi élet, mely eddig még nem mutatott életerőt fejt ki. Fentartani, felvirágoztatni a katolicizmust e hazában nem más t. kath. kongresszus, mint megerősíteni a leghatalmasabb államfenntartó organumot, megtámasztani azokat a márványpilléereket, melyeken a kilencszáz éves magyar királyság nyugszik.

Midőn kilencszáz évvel ezelőtt Szent István első királyunk belátta, hogy e haza fennmaradásának érdekében szükséges államot alkotni és egy királyságot alapítani, nem a kelethez fordult, mely a maga pompájában és hatalmában oly kecsesgömbölyt intetett felé, hanem a nyugathoz, Rómához, a pápához, a kath. világ fejéhez és a szent koronával a fején és az apostoli kettős kereszttel a kezében megkezdte a térítésnek nagy munkáját. A katolikussá lett műveletlen népből idővel művelt polgárok váltak, a kik a király iránti hűséget az új vallással, a hazaszeretet az új hittől szívták magukba.

És azóta t. kath. kongressus, a katolicizmus volt a szilárd bástya, a melyen a trón

rendíthetetlenül állott, az a kiapadhatatlan forrás, a melyből tudomány és műveltség fakadt, az az ellenálthatatlan varázshatalom, a mely elválaszthatatlanul egyesítette egymásban a vallásosságot a honszerellemmel.

Van-e t. kath. nagygyűlés, a világon egy hatalom, a mely ezzel az erővel mérközni tudott volna? Képzhető-e valami, a mely oly átalakítólag lett volna képes hatni egy műveletlen népre, erkölcsökre oly nemesítőleg, szenvedélyeire oly csillapítólag, érzelmeire oly felemelőleg, elméire oly felvilágosítólag, mint a kath. vallás, a mely eltekintve erkölcsi tartalmától, eltekintve a tartalmát képező és a világot megváltó igazságtól, mindezekben kívül még államalkotónak és államfenntartónak is bizonyult.

Ezért t. kath. kongresszus, mai felvilágosított gondolkozóink, a kik a kath. hitben a babonáknak gyűjteményét vélik látni és el szeretnék törölni a kath. egyházat a föld színéről, gondolják meg, lapozzanak vissza a kilencszáz éves keresztény Magyarország történelmének könyvében és be fogják látni, hogy szeretettel, tisztelettel, hálával tartoznak a katolikus egyháznak, mert ő volt a második honfoglaló és mindannyian hazánkat annak köszönjük.

Az én véleményem szerint, t. kath. nagygyűlés, nemesak az államoknak alapja, hanem a műveltségnek fokmérője is az erkölcs. Hiába hivatkoznak tehát példás műveltségére oly nemzeteknek, a melyek el vannak vadulva erkölcsiéleg. Nem műveltség az, hanem egy külső csillogó, ragyogó máz, a melyben tartalom nincsen vagy nagyon értéktelen tartalma van.

Még pedig azért, t. uraim, mert a külső máz alatt lappangó erkölcselenség mindig újra és újra megmételyezi, megrontja az állami és a társadalmi életet, a mely a maga ragyogása és pompája dazára végre mégis össze fog omlani.

Ezeknek előrebocsátása után t. közönség, kutatom a valódi, az abszolut, a változhatatlan erkölcsnek feltételét és alapját. És itt egybevetve mindazt, a mit a bölcsesek, a pszichológusok, az államtudósok e téren összműködésbe hoztak, arra a meggyőződésre jutok, hogy az alkuvást nem tűrő erkölcsnek alapja nem lehet más, mint a pozitív keresztény hit, azért, mert változhatatlan.

A pozitív keresztény hit pedig csakis a katolikus vallás, azért, mert dogmatikus alapon állva hajszályhíra sem tért el azon alaptól, a melyre Üvözitőnk alapította. Az a vallás, mely változhatatlan, lehet tehát nézetem és meggyőződésem szerint alapja és öre egy változhatatlan erkölcsnek. Az abszolut erkölcsösség tulajdonosának csak oly nemzet mondható, a mely a pozitív hitet nemcsak vallja, hanem a szerint is él. Ezt a bölseleti felfogást vallotta magáénak Szent István első királyunk, a mikor minden államnak alapkövét, az erkölcsöt, a legszilárdabb, a változhatatlan alapra, a katolikus hitre helyezte.

Azóta, t. nagygyűlés, nem is tudta a katolikus Magyarországot megdönteni sem a vallásatlanság, sem az erkölcselenség, mert erős volt az alap, a melyre államiságunk fektetve lón és szilárd s erős volt a kéz, mely azt lefektette. Így felvértezve a kath. Magyarország átélte a tatárok pusztítását, átélte a reformációnak átalakító befolyását, átélte a törökök uralmát, átélte a Jozephinizmus befolyását és átélte a legutóbbi idők egyházpolitikai radikális akcióját is, és az én véleményem szerint ki fog birni mindent, a míg a társadalom egy csoportja is sorfalat képez a Szűz Anya zászlója alatt a míg a nemzet hű marad kipróbált katolicitású dynasztiájához, addig a míg nem hal el teljesen emléke első nagy államalkotó királyának, ki csak azért volt igazán nagy, mert szent is volt.

Valamint tehát, t. uraim, a magyar állam bölcsője a katolicizmus volt, ápolója és fejlesztője pedig az egyház, éppen úgy a magyar állam további fentartója első sorban csakis a katolicizmus lehet, erkölcsi vezetője pedig az egyház. Ez, t. kath. kongresszus, nem légből kapott tétel, hanem a történelem tanúságaira alapított következtetés, melyet mai létünk bizonyít és kilencszáz év összes tapasztalatai bizonyítanak.

A kath. hitéletnek tehát virágoznia kell, ha azt akarjuk, hogy a katolicizmus erkölcsi befolyását oly mérvben és oly módon gyakorolja a magyar állami életre, a mily mérvben és módon azt gyakorolnia kell, hogy az állam erkölcsi alapját tovább is megőrizhesse.

Akkor, t. nagygyűlés, a mikor Magyarország egy katolikus állam volt, nem érezték szükségét annak, hogy a katolicizmus társadalmilag szervezkedjék, hiszen a katolikus szellem lengte át az állami élet összes funkcióit.

Ez azonban, t. kongresszus, midőn a magyar állam fogalmából kikiszöbötött a katolicizmus fogalma, a mikor a vallások viszonyossága következtében nem létezik vallás, melyre az állam erkölcsi szempontból támaszkodhatnék, ma igenis nagy szükség van arra, hogy azok az erők, a melyek azelőtt extenzíve, de közvetlenül hatottak és folytak be erkölcsileg az állami életre, ma közvetve bár, de társadalmilag annál intenzívebben gyakorolhassák erkölcsi hatásukat.

Vannak azonban, fájdalom, irányzatok és törekvések ebben a hazában, t. kongresszus, melyek a katolikus erkölcsi erők ezen hatóműködését bizonyos mértékben megbénítani akarják. Egy mód, melylyel elleneink ezt az utolsó évtizedekben elérni igyekeznek az, hogy minden par excellence kath. társadalmi kérdést egy politikai kérdéssel és minden kath. irányba gravitáló politikai kérdést egy vallási kérdéssel akarnak agyonütni.

A politikát kijátszások a vallás ellen és a vallást a politika ellen csak azért, hogy a kath. irányzat az állami életben megbéníttassék, min-

Mai lapunk 4 oldal.

den kath. társadalmi akció pedig keletkezésének első stádiumában életképtelenné tétessék.

T. kath. kongresszus! Hogy az illetők miért félnek, hogy az illetők minő veszedelmet sejtjenek a magyar állammal egykoru kath. irányzat fel- lendülésében és megerősödésében, azt én, mint hí polgár és jó hazafi megérteni és felfogni egyáltalán képtelen vagyok.

T. uraim! A modern eszmék, a melyek függetlenítő törekvésekben elválasztották az embert az Istentől, az erkölcsöt a vallástól és az államot minden egyházi befolyástól elzárták, egy új tekintélyt állítottak fel: a változhatatlan, az isteni helyébe az egyént. Erre az egy tekintélyre épült az utóbbi időben az erkölcsi világrend egy teljesen materialis alapon.

Fájdalom, Mária országa sem tudta magát emancipálni a modern irányzattól, ugyannyira, hogy Szent István szelleme ma már, fájdalom, csak a tradíció és az azokat elveket, melyeken a magyar állam épült, fájdalom, már csak az emlékezet s a történelem őri. A felett, a mi megmaradt, abból, a mit a nagy király belelelt ebbe a kilencszáz éves államba, a mi abból az időből a szent koronának fényt, a trónnak nimbuszt kölcsönöz, — a felett már csak a katolikus társadalom örökdió, ő a letéteményese annak az őserőnek, mely államot alkotott és fen- tartott, őre annak a tradícióvá vált szellemnek, mely művelte és nagygyá tette a magyart.

Az emberi szellemnek azonban, t. nagygyűlés, az a tulajdonsága, hogy, ha egy irányba elindul, nem áll meg féluton, ha egy alkotásba kezdett, azt be is akarja fejezni, ha egy tételt felállított, úgy le akarja vonni annak összes konzekvenciáit. Ezért veszélyes, t. uraim, az egoisztikus elv, melyre hivatkozom, a melynek nyomán elindult a gondolkozó emberiség s Isten tudja, hol fog megállni, Isten tudja, hova fog jutni. Istentől elválva, azt sejtjük ugyan, de ki nem számíthatjuk, mi lesz az emberiségből, ha oda jut, hogy önmagán kívül más tekintélyt elismerni nem akar.

Pedig oda fog jutni, mennél inkább elvál- nak az államok a pozitív hit alapjától, mennél inkább elhomályosodik az isteni tekintély napja az emberek előtt és mennél inkább megnehezi- tették a vallási társadalomnak és különösen a katolikus társadalomnak közvetlenül vagy köz- vetve erkölcsi tekintetben behatni az állami élet összes funkcióit.

Ezek, t. kongresszus, nem hipotézisek, ezek nem phantomok, melyeket a beteges intolerancia szül, a történelemből meríthetjük a tapasztalatokat és a mindennapi élet folyton ismétlődő, országot-világot rendítő katasztrófái bizonyítják. Az említett beteges átalakulása az uralkodó eszméknek veszedelmes kóroanyagot halmaz fel. Midőn az erkölcsi érzés elenyészésével a szeretet gyűlöletté fajult, a remény kétség- beeséssé, a hitből pedig tagadás válik, — meg van a társadalom halála pecsételve, mert beteg séget gyógyítani talán már nem is lehet. Ha így haladunk tovább, ma-holnap ebben a stá- diumban leszünk. Az a genfi tör és az a monzai golyó eléggé hangosan, fájdalom, elég véresen bizonyítják.

Sajátságos dolog, t. nagygyűlés, hogy éppen most, midőn annyian foglalkoznak a társadalmi kérdések megoldásával, hogy még azok között is, kik mélyreható nagy eszmékről elmélkednek, mily kevés alapossgot találunk; azok is, kik az emberiséget mozgató nagy kérdéseket tárgyalják, többnyire dilettansok és ezért nem tudnak behatni a problémák legmélyére. Ennek

oka nézetem szerint az, hogy az emberiségből, mely önzéssel táplálkozik, kivesszék az objektív- tás érzése, az egyes gondolkodó elmék, a létért való anyagi küzdelemben elmerülve, nem áll- lanak már kellő összeköttetésben a társadalom- mal; többnyire csak egy cél lebeg az emberek előtt: maguknak és bizonyos szűk korlátok közé szorított pártoknak vagy osztályoknak szolgál- ni.

Tágitani kell tehát az emberi sziveket! Nem csak hitre, hanem sok, igen sok önzetlen szeretetre is van szükségünk, mert ez lassan kihál az emberiség szívéből s a meleggel együtt elhalnak azok az illatos szép virágok, melyek az emberi élet költészetét képezték, melyeknek bája és illata felemelték a kedélyeket, fel a magasba, Isten trónja fölé, oda, a hova nem hat már a mindennapi élet zaja, oda, a hol béke, engesztelékenység és örök szeretet honol.

Ilyen alkalmakkor, t. nagygyűlés, mint a mai, midőn érezzük, hogy lelkünk felfelé tör a magasba, szívünk telve van a hálával és gondol- kozásunknak világosságot ad az az örök fény, melyet isteni gondviselőnek neveznek, ilyen alkal- makkor kell tudatában lenni azon jótékonyan ható, államot és erkölcsöt fenartó erőnek, mely a katholicizmusban van, hogy összetartásunkat megpecsételjük; kell, hogy újra megesküdjünk, hogy hű fia maradjunk egyházunknak, hű pol- gárai Szent István országának, hű alattvalói a szent király méltó utódjának.

Fogadjuk meg ma, hogy, ha már nem tud- tuk megőrizni azon ősi jogokat, melyeket a kath. egyház e hazában történelmi alapon birt Szent István óta, legalább megőrizzük a szent tradi- ciókat és őrei maradjunk annak a szellemnek, mely a magyarnak hazát, a magyar államnak tartalmát, a magyar király koronájának fényt és ragyogást kölcsönöz.

És fogadjuk meg ez alkalommal, t. nagy- gyűlés, azt is, hogy mi, a magyar katolikus társadalom hívó csoportja, egymástól soha el nem válva, zárt sorokban fogjuk mindig körülállani a Szent Szűz zászlaját és minden cselekedéseink- ben, úgy is, mint magánemberek, úgy is, mint honpolgárok, soha el nem feledjük azt, hogy Szent István ezen szép hazát Krisztus anyjának, az angyalok királynéjának ajánlotta fel.

Ezen szent érzelmektől és a legnemesebb hazaszeretettől áthatva üdvözlöm önöket, t. uraim s a mai katolikus kongresszust megnyitottnak nyilvánítom.

A nagygyűlés után.

(B) Lélekemelő, a szívek gyökeréig ható volt a magyar katolikusok országos kongresszusa, a melynek az elmúlt napokban Budapest és az ország tanuja volt. Ott volt az ország minden rendje és rangja. Ott láttuk a püspököket, főura- kat, az egyszerű papokat, a polgárokat, gazdá- kat öregét, fiatalát lelkesedve, tapsolva éljenezve, a kik mindannyian, mintegy szították magukba a lelkesedésnek, a hit- és hazaszeretnek lángoló szavait.

Ne mondja senki, hogy a katolikusok szí- véből kivesszék a rajongó szeretet hitük iránt. Könnybe lábadtak a szemek, hangosan dobogtak a szívek, láz, az öröm s a fájdalom láza válto- kozva ültek ki az arcokra, a mint az egyház iránt való szeretetről, annak örömről, avagy bánatáról esett szó.

Ne mondja senki, hogy mi katolikusok nem szeretjük hazánkat. Csak a durva rágalom, csak az elvadult pártszenvédely képes ezt a leg- szentebb érzelmeket szíveinkben kétségbe vonni.

Nem tanulunk hazaszeretetet senkitől. Megmu- tatunk tetteinkkel kilencszáz esztendőn keresztül, hogy egyházunk tanításait, szent elveit, utmu- tásait szívünkbe véve, máselőnkra írva, tudtuk szeretni, megtudtuk őrizni, meg tudtuk menteni, sőt újá tudtuk szülni ezt a hazát. A mikor ellenségeink ránk törtek és össze akarták törni ezt a maroknyi nemzetet, a katolikusok ereje- mindig elég volt arra, hogy Isten segítségével újra virágzóvá tegye a letarolt mezőket. Kilencszáz esztendőn keresztül katolikus volt ez az ország, s ez a kilencszáz esztendő záloga leend annak, hogy ez az államfenntartó erő még a jövő századokban is erős támasza, biztos oszlopa lesz országunk fennmaradásának.

A budapesti országos kongresszus hitvallás- volt hitünk és hazánk szeretete mellett. Azok az ezrek, a kik a kongresszuson részt vettek, büsz- kén viselték szívük felett azt a jelvényt, mely őket a katolikus kongresszushoz tartozóknak mu- tatta. Tudjuk jól, hogy akad elfogult elég, a ki ránk guymosolylyal fog tekinteni, de büszkéek vagyunk és voltunk, hogy az egész világnak nemcsak kaczaja, de a legvadabb támadása is helyünkön fog bennünket találni. Szónokaink az igazság szónokai voltak. Nem takargatta egyik sem az igazságot, nem igyekeztek elburkolni vé- leményeiket a szavakba, kimondották nyiltan, bátran, szabadon. Hadd lássa a világ, hogy kik vagyunk és mit akarunk. Nincs okunk szégye- nelni és bátran megyünk érettük akár a szen- vedések Golgotájára is.

Végtelenül megható, szinte káprázató volt az, midőn szombaton az eucharisztikus körmen- ten vagy harmincezer ember vonult végig az istentelen, a bűnök fertőjébe merült Budapest legnépesebb utcáin. Elleneink bámultak, irigy- ség, sőtét gyűlölet lángolt szívükben, hiszen ők azt hitték és azt akarták hinni, hogy az ország csak talni katolikusokból áll.

Mintegy vörösfonalként vonult végig az egész gyűlésen az, hogy az igazi katolikus köz- vélemény tette vágyik, ha kell, kész a harcra is. Meguntuk és utáljuk azt a rendszert, a mely elleneink támadásai között örökké a béke, a nyugvás, az engedékenység elveivel akar bennün- ket álomba ringatni. Kilencszáz esztendő jog- gainkat a vad támadások és a gyűlöletes akna- munkák között ürbe tett kezekkel megvédeni nem fogjuk soha. Ha harcra kell az ellenfélnek, harcolnunk fogunk. Nem félünk már az „ultra- montán“, a „bigott“, a „heccáplán“, a „sötét- ség fiait“, „reakcionárius“, stb. stb. féle titulu- soktól. A gyalázás nem égeti homlokunkat, ha- nem dicsőségünké válik. Miért legyünk mindig mi az engedékeny fél? Elég volt amit eddig el- túrtunk. Szégyen és gyalázat, hogy 9 millió 376 ezer katolikus, az ország lakosságának na- gyobb fele ma kevesebb joggal rendelkezik, mint az országnak bármely, még az utolsó felekezete is. Ezt tette annak a kigunyolt felebaráti szere- tetnek örökös hangoztatása, a mely veszni hagyja a magát, hogy megrablója gáncsolni ne tudja.

A katolikusoknak ezrei, a kik a kongresszus elveit hallották, ezt vitték magukkal szíveikben. Mintegy erek ők a magyarországi katholicizmus testében, hogy most a szívből új, felfrissítő vért vigyenek az egész szervezetbe, az ország min- den vidékére.

ÜJDONSAGOK.

Szent István napja.

A szokott fényvel és áhitattal ünnepelte most is első szent királyunk emlékét Szekesfejevárváros közönsége. Nemzeti zászlók lengtek a házakon s ezernyi ezer ember buzgó imája szállt a dicsőült apostol égi hazája felé.

Tiszta, szép idő kedvezett az ünnepélynek s a közönség már a kora reggeli órákban teljesen megtöltötte a székes-egyház környékét s azokat az utcákat, melyeken a körmenet elvult. Nyolcz órakor megkezdődött az ünnepi istentisztelet. *Károly* János káptalani helynök, nagyprépost megincenzálta a szent ereklyét s azután hat áldozópap vállaira vette az ereklyetartót s megindult a körmenet Szent-István koponya-ereklyéjével.

Elöl a kath. legény-egylet, a polgárság s különféle egyletek zászlók alatt. Ezután jöttek a szent Ferenc-rendi szerzetesek és a világi papság, elöl a káptalannal. A papság után vitték a szent ereklyét, melyet *Károly* János nagyprépost követett fényes papi segédlettel. Résztvettek a körmeneten Zurna Károly altábornagy, Görgey Vincze tábornok a honvéd tisztikarral; ott volt továbbá *Füth* Pál báró főispán, *Havranek* József polgármester, *Reé* István főkapitány, *Winkler* Vilmos főmérnök díszmagyarban. A megyei, városi, törvényszéki, járásbírósi stb. tisztviselők majdnem teljes számmal jelentek meg a körmeneten.

Körmenet után *Kéri* Ferencz székes-egyházi hitszónok tartotta az ünnepi beszédet, melynek keretében történelmi alapon igen szépen domborodott ki a magyar katolicizmus 900 éves fontos szereplése.

A szent misét *Károly* János nagyprépost celebrálta. A székesegyházi kar ez alkalommal Zsaskovszky B-dur ünnepi miséjét adta elő, melynek betéteül Bogisics vegyes karra átírt „Ah! hol vagy magyarok...” kezdetű régi magyar éneket énekelték.

— **A király születésnapja Vaalon.** Mint valódi tudósítónk írja, Ő felségének 70-ik születésnapját ott is a szokottnál nagyobb ünnepséggel ülték meg. F. hó 18-án ugyanis hálaadó istentisztelet volt Te Deum-mal. Az ünnepélyes szent misén jelen voltak a kir. járásbírósg tisztikara *Peterdi* aljárásbíróval, a járási szolgabírósg hivatalnokai *Szűcs* Jenő főszolgabíró vezetésével mellett, a kir. adóhivatal tisztviselői *Miresovics* pénztárnokkal, képviselve volt továbbá a kir. telekkönyvi hivatal, kir. közigyűzősg, a községi előjárósg és csendőrség is. A község lakóival zsuffalásig megtelt a templom. Az ünnepi misét *Turincs* Sebő plebános tartotta.

— **Eljegyzés.** *Vinczy* Imre városi tisztviselő eljegyezte *Horváth* Katicza kisasszonyt.

— **A színészet köréből.** Mint értesülünk, a jövő szini évad folyamán a bécsi Károly-színház ünnepelt primadonnája *Romhányi-Keagyel* Palicza kisasszony néhányszor vendégszereplésre jön városunkba. Az ünnepelt művésznő a napokban városunkban volt egyik itteni rokonánál, s mint a megye szülőtte, régi óhajának tesz eleget, midőn itteni szereplésre vállalkozott.

— **A Maroshegyi búcsú.** Tegnap azaz Szent István napján volt a Maroshegyi búcsú; a kis kápolna már a kora reggeli órákban igen látogatott volt s az ájtatoskodók oly nagy számmal jelentek meg az isteni tisztelen, hogy még a kápolna előtti térség is kicsinynek bizonyult. A hegy délután még élénkebb volt. Puskalövéssek s számtalan hajlékból felhangzó zene, ünnepi ruhába öltözött közönség élénkítette meg a dűlőket. A mulatók nagy serege a kápolnától nyugatra eső gyepek mezején fűtött sátrat s cigányzene mellett folyt a tánc, a késő esti óráig, a mikor is táncjátékot rendezett a jókedvű fiatalság.

— **Elmentek a honvédek.** A 17. honvéd gyalog-ezred helyben állomásozó két zászlóaljja f. hó 19-én reggel fél 6 órakor elhagyta városunkat, hogy részt vegyen a Győr környékén tartandó őszi gyakorlatokon. A kerületi zenekar a város határáig kísérte a távozó bajtársakat, a kik már 11 órakor Ösiig meneteltek. Itt ünnepelte meg az ezred Szent István napját, ma reggel pedig Ösiből Rátótig mentek. A hol nagy távolságra harcszerű lövészet volt. A hét folyamán Veszprémen keresztül folytatják útjukat.

— **Öngyilkosság.** Dr. Beck Albert budapesti fiatal ügyvédjelölt tegnap délelőtt meglátogatta nagybátyját, Beck Hugó velenzei földbirtokost. Rövid beszélgetés után, a nélkül, hogy viselkedésével csak legkevésbé is sejtette volna szándékát, a kertbe ment sétálni a teheiséges ügyvédjelölt s rövid séta után 11 óra tájban revolverrel fejbe lötte magát s nyomban meg is halt. Hollettét a mai nap folyamán szállították Budapestre, a hol holnap délután helyezik örök nyugalomra. Tettének oka állítólag egy, a közelmúltban lefolyt amerikai párbaj volt.

— **Táncpróba.** *Marossy* Lajos, városunk veterán s még mindig közkedveltségű táncztánnárának tanítványai a kiskereskedők egyesületének helyiségében (Bástya-u. 3. sz.) f. hó 18-án zártkörű táncestélyt rendeztek. Pajzán jó kedv. itt-ott az első nyilvános szerepléssel járó lámpaláz s általában kedves naivság jellemezte leginkább az estélyt. Rövid szoknyás kis leánykák s az életbe kilépő fiatal emberek zajtalan, de annál kedélyesebb mulatásba volt ez, mely minden tekintetben igen kitűnően sikerült. Jelen voltak: asszonyok: öz. Bartuschké Károlyné, Bogárdi Antalné, Dornbach Gáspárné, Fröschl Jánosné, Gróf Pálné (Sz.-Mihály), Herendy Vilmosné, öz. Marossyné. Súlyom Károlyné, Szirkovics Andrásné, Tóth Nándorné, Vágner Edéné stb. Leányok: *Tóth* Manczika, Bartuschké Amália és Juliska, Bogárdi Angyalka, Dornbach Emma, Dröscher Mariska, Herendi nővérek, Bori Annuska, Fröschl Terike, Kirnbauer Erzsike, Laczkovits Lujza, Szirkovics Ilonka, Súlyom Ilonka, Tóth nővérek stb. A jókedvű társaság csak a reggeli órákban hagyta el a táncztermet.

— **Öreg ember nem vén ember.** Időnként igen szépen beigazolódik Jókai eme nagyhangú mondása. Örülünk, hogy városunk is szolgáltattott már bizonyítékot. Ugyanis *Diósi* József képképfestő-gyári művezető, a ki immár 63-ik életévében van, f. hó 18-án esküdtött örök hűséget *Schaller* Elek budapesti cipész-mester hajadon leányának *Jankának*. Érdekeséget kölcsönöz az esküvőnek az a körülmény, hogy a boldog fiatal-asszony a szó legszorosabb értelmében véve fiatal, mert még 19 éves sincs s így a házastársak közti időkülönség 44 év. Mi Isten bő áldását kérjük az új frigyre.

— **Kerékpárverseny.** A Szent István napján Szekesfejevárváros és Veszprém között rendezett kerékpárverseny igen szépen s nagy érdeklődés mellett folyt le. Az indulásnál Szekesfejevárváros, még inkább azonban az érkezésnél Veszprémben eddig nem tapasztalt érdeklődést tanusított a közönség, a mi a versenyzők ambícióját nagyon fokozta. Indítottak voltak: *Türk* Géza és *Gombás* Albert. Versenybírósg: *Ungvári* Béla, *Armuth*

Márk és *Lipp* Ágoston. Az első díjat *Wolczel* János nyerte el, 1 óra 25 percz alatt tevén meg az utat. Nyertesek lettek még: *Worell* István, *Richa* Bezső, *Horgosi* János, *Lipp* Bezső, *Kállóczy* Gyula, *Beiner* János, *Mayer* Ferencz. Verseny után a díjakat *Ungvári* Béla osztotta ki lelkesítő beszéd kíséretében. Egy újabb verseny rendezése tárgyában a legközelebbi értekezlet f. hó 23-án, csütörtökön este fél 9 órakor fog tartatni az Otthon kávéház külön helyiségében.

— **Fejérvári biciklis tempó.** Messze földön is híres a fehérvári biciklis s bár azt hittük, hogy végre-valahára levétközi városunk e hírűdött vonást, újabb időben nagyon is rászolgál e névre. Tíz nappal ezelőtt összeszurkáltak kinyomozhatlan tettesek egy iparos segédet, ez azonban nem volt elég, újabb megtámadatásról kell hírt adnunk. Vasárnap éjjel ugyanis vig poharazással töltötték az időt a *Reinitz*-féle kávéházban *Gutmann* Emil és *Deutsch* Ármán betűszedők, *Nyári* István fényképész és *Bugár* János szabósegéd, míg a szomszéd asztalnál *Halász* György kertész, *Kuczka* ács és *Halvaksz* csizmadia-segédék iddoggáltak. Éjfélt után 2 óra felé járván az idő, midőn *Gutman* Emil és *Bugács* János haza felé tartottak tobak-utcai lakásukra, midőn a palotai- és sas-utca sarkán az őket követő szomszéd asztaltársaság egyik tagja egy hatalmas ökölesapással vérbe borította *Bugár* szemét; majd pedig rövid kézi tusa után mindhárman eltűntek az éj homályában. A rendőrség megindította a vizsgálatot, s reméljük, nem eredménytelenül — Végre-valahára itt volna az ideje, hogy rendőrségünk a legszigorubb intézkedésekkel órná meg a lakosságot az ily éjjeli támadásoktól.

— **Új bankók.** Az új bankjegyek készítésével már annyira vannak, hogy szeptemberben kibocsátják a 20 koronás jegyeket. Amíg 10 forintosok lesznek forgalomban, nem adnak ki 10 koronás bankjegyeket, mert ki akarják kerülni, hogy egyforma számokkal ellátott, de különböző értékű pénzjegyek legyenek forgalomban.

Irodalom.

— **A Magyar Szemle** című, kiválóan szerkesztett szépirodalmi, kritikai és művészeti hetilap legújabb számanak tartalma: *Tudós* és *művész*. — *Dolgozatok* a drámáról. VIII—IX. *Hévesi* Sándor dr.-tól. — *Otthon*. (Költemény.) *Hóna* Bélától. — Az ezredes. *G. Büttner* Juliától. — *Márta*. *Darka* Istvántól. — *Aratásban*. (Költemény.) *Takács* Gedeontól. — *Serlendis*. (Folytatás.) *Rangabé* Risos Sándortól. — *A király gyón*. (Költemény.) — *Hétről-hétre*. (Tárcza.) (—) — *Irodalom* és művészet. — *Vegyesek*. — *A Kaposi* József szerkesztésében megjelenő lap ára 12 korona egész esztendőre. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VI., Uj-utca 14. szám.

— **A ruténekről.** A magyar gazdaszövetség az ország gazdasági helyzetének feltárása czéljából megírta az ország különböző vidékeinek paraszt monografiáját. A sorozatban legutóbb a beregmezei Malmos község paraszt monografiája jelent meg *Zsatkovics* Kálmán *György* odaváló görög kath. esperes tollából. A kis füzet rendkívül élénk képet tár elénk a rutének helyzetéről. Egy kicsit sem lehet fényesnek mondani a helyzetet, az általános gazdasági bajok leginkább sújtották a rutén földműves népet, napról-napra jobban adósdik. Ha jó termés van, még csak megél valahogy a rutén nép, de ha rossz a termés, igazán nyomorog. Különösen érdekes az az összehasonlítás, a mit a füzet szerzője a rutén parasztgazda és a rutén napszamos közt tesz. Az utóbbinak határozottan több a jövedelme s így jobb dolga is van, mint a földművelőnek. Ajánljuk e füzetet melegen átolvasásra. Kapható a Magyar Gazdaszövetségnél (Baross-utca 10.)

— **A kert.** A kertészet összes ágait magába foglaló kertészeti szaklap 16. száma a következő tartalommal jelent meg: Zádor Gyula: Bő paradicsomtermés. — Izsák Márta: Kertekről. — Cseh István: Magyar és a német kerti magvak. — Dr. Rodiczky Jenő: A gyümölcs-aszalásról. — H. Hermine: Az én kerti vadvirágaim. — Igen érdekesek egyéb közleményei is. A lap előfizetési ára egész évre 6 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VII. Rottenbiller-utca 33. sz.

KÖZGAZDASÁG.

Piaci árak:

Buza	14.—14.70 kor.
Rozs	11.80—12.50 "
Árpa	10.20—13.20 "
Zab	10.80—11.70 "
Tengeri	13.—— "

— **Vetőmagvak.** (Mautner Ödön tudósítása) Nagyjában a múlt heti színvonalon forgott az üzlet. Osziborsó, melynek jó vetőmagnak való minőségéért 8—8¹/₂ frtot jegyezték, változatlanul maradt és nagyon élénk is volt az ebbeli forgalom. Osi búkköny. Az ebbeli üzlet élénk és kellemes volt. Biborheremagra és szörösbúkkönyre megféleltős mennyiségű rendelés érkezett. Luczernamagnak aránylag jó kelete volt. A vörös löherére vonatkozó hírek Amerikából még kedvezőtlenebbül hangzanak, mint eddig, az áremelkedés még távol sem tekinthető befejezettnek. Olaszországból érkező hírek szerint az ottani luczerna és löherre termésről semmi bizonyosat sem lehet még mondani, a tartós aszály miatt előreláthatólag szűk termés lesz.

Utazás az egyházi zene körül.

Irta: **Teresius.**

(Folytatás.)

Akarunk reformálni, akkor szakítani kell először ott oly zenélési és énekési rendszerrel, a hova egész egyházmegyék szeme várakozásteljesen tekint, hol nézetem és meggyőződése szerint az esetleg makaeszködő, zugoló népi izléstelensége, kifakadási semmit, de semmit nem nyomnak a latba, a hogy az esetleg faluhelyen mégis megöszölgeljen; s a hol az anyaszentegyház akaratának minden emberi tekintetek mellőzésével kötelelességszerűleg és alázatos engedelmességgel a legrovidebb idő alatt érvényt szerezhetnének. Bár ezt látnák be mindenk előtt az illetékes körök. Nem a szobrászat, nem a festészet, nem az építészeti szépségek a fők az istentiszteletnél. Mind e nélkül lehet fényes istentiszteletet tartani, megfelelőleg Jézus és az anyaszentegyház szívének, csak az egyházi zene legyen jó, az istentisztelethez illő és méltó, fényes, ragyogó, megkapó egyházi szellem és művészet értelmében. Az építészet, szobrászat, festészet csak külső dísz, de az egyházi zene és ének az istentisztelet lényeges alkotórésze, mely tényleg belevegyül egyházunk liturgikus istenimádásába. Magát a liturgiát egy mennyi ihlettől áthatott, Istenért élő, a mennyet a földdel imaszellemeivel titokzatos összekötő hatalmas szívnek szeretném mondani, a mely szív érzelmi-világa az egyházi zene és ének magas és felső dallamárjában nyer méltó megnyilatkozást, kifejezést. Tehát mindenk előtt méltó az istenházat, leginkább földi menyországot átvarázsoló szent zene és ének művészet kell a mi székesegyházainknak. Először ezek zene és ének-karát kell megreformálni, még pedig késedelem nélkül, aztán innen, a hogy a természet rendje

is megköveteli a reformot terjeszteni kifelé, az egyházmegyébe. A székesegyház legyen egyházzene tekintetében az egyházmegye napja, világító, melengető, termékenyítő napja. A míg nem lesznek az a székesegyházaink, addig hazánkban az egyházi zenereform körüli törekvések nagyon dicséretesek, méltányolandók is, — de meddők.

Bevezető soraimban említém a tollharcot, mely 1892. őszén folyt az egyházi zenereform érdekében a „Magyar Állam“-ban. Nem tudom biztosan, de talán 93-ban indult aztán meg az „Egyházi zeneközöny“ Länger Viktor szerkesztésével. Az eszme szép volt. Áldozatkészség is volt benne. De meg volt-e a dolog hányva-vetve, volt-e az a folyóirat oly szellemi és anyagi alapokra fektetve, melyek neki elterjedést, felkarolást, állandó érdeklődést lettek volna képesek biztosítani tartalmát tekintve; fennállást pedig gyengébb pártfogolás mellett, — azt kétkem. Az utóbbira nézve az a tény, hogy daczára a sok főpapi ajánlásnak a folyóirat egy darabig szünetelt és most a Szt.-István-társulat vette pártfogásába, igazolta a lap fennállására vonatkozó nézeteimet, melyeket már akkor tápláltam magamban és ki is fejeztem, midőn a lap még egészen egy éves sem volt. A mi a lap szellemi részét illeti, tartalmát, czikkeit és mellékleteit, arra pedig már 1894 tavaszán elég bőven és tárgyilagosan nyilatkoztam szintén a „Magyar Állam“-ban. Nézeteimet és kifejtett véleményemet egy magyar egyházzenei lapot illetőleg még maig sem czáfoltam meg senki. Lehet nem is azért, mintha mindenki helyeseknek fogadta volna el azokat, hanem talán figyelemre sem igen méltatták a cikkeket. Nem baj „in se“ ez sem. De ha úgy volna, eddig talán néhányszor bebizonnyodott a közmondás egy egyházzenei lap ügyében is, hogy: „saját kárán tanul a magyar.“

Egy egyházzenei lap kérdésében ismét csak mérvardónak tartom és tartandónak vélem Dr. Witt eljárását; eljárását lapjainak a „Fliegende Blätter“ és „Musica sacra“ megindítása előtt, alkalmával és továbbá lapjainak szellemi s anyagi fentartásánál.

Dr. Witt a mellett, hogy zsenialis költői lélek, testestől lelkestől zenész és gyakorlott publicista volt, mégis lapjának megindítása előtt utazni ment, elv és munkatársakat szerezni, érdeklődést kelteni, és pártfogókat biztosítani tervéhez. Figyeljük meg az ő lapjait a legelső számtól máig, midőn már csak szelleme és nem tolla is uralkodik a „Fliegende Blätter“-ekben és „Musica sacra“-ban, és azt vesszük észre, hogy bennök egy bátor szókimondó lélek, mely leszámolt minden eshetőséggel, és a világ minden részéről felmerülő ellentmondásokkal, ellenlábaskodással, nyilatkozik meg és ragad hatalmas fagyvert az eltaposott, megszenségtelenített, szent zene és ének védelmére, ősi jogaiba való visszahelyeztetése érdekében. Kíméletlenül ostromozva a meggyőződés és szent kötelesség diktálta szavakkal azokat a visszaéléseket, melyeket magának zene és ének dolgában a tudatlanság, a hanyagság, a rossz izlés és önkény, a világi szellem és gondolkodásmód és a megismert igazság elleni tusakodás megengedett a szent helyen és istentisztelet alatt.

Nem kesztyűs kézzel fog neki a munkának. Iránya olyan, mint a nap sugara, szava talál és vág, logikája kérérlhetlen; tapintatos, de soha sem engedékeny; tüzetes, de soha sem általános sem félénk.

(Folyt. köv.)

Felelős szerkesztő: Chay Antal.

Ifj. SCHAUMANN JÓZSEF

ARANYOZÓ, MÁRVÁNYOZÓ, TEMPLOMDISZITÓ, TÜKÖR-, KÉP- és KÉPKERET-RAKTÁRA

SZÉKESFEHÉRVÁROTT,

Szt.-Imre-utca 2. sz. (Barátok új épületében.)

A főtisztelendő Clerus, magas nemesség s t. kegyuraságoknak üzletemet szíves figyelmébe ajánlani bátorodom annál is inkább, mert szintén a barátok épületében levő újabb és tágasabb üzlethelyiségemet óriási anyagi áldozatok árán úgy rendeztem be, hogy a legkényesebb igényeket is a legpontosabban kielégíthetem.

Művelem és elvállalom a templomdiszítésnek következő ágait:

Oltárépítészeti és oltárdiszítést,

új oltárok, szószékek, keresztlő-kutak, szentsirok építését aranyozását és festését, minden styllben, beadott rajz vagy tölem tervezett rajz után a legegyszerűbb s a legdisezebb kivitelig.

Lourdesi Mária-oltárok építését.

Régi oltárok, szószékek, szobrok renoválását

újonnan fából faragott szobrokat, ezeket pedig a megfelelő színekben festve, gazdagon aranyozva, vagy egészen aranyozva.

Nálam megrendelhetők mindennemű **olajfestményü képek és stáció-képek.**

Tisztelt Schaumann Ur!

A paduai sz. Antal képre vonatkozó tudósítását köszönettel vettem s azt alkalommal elhozatom.

Ezen alkalommal készséges örömmel tudatom, hogy a velencei r. k. templom főoltárkép rájáának, valamint a gyertyatartóknak megaranyozásával nagyon meg vagyok elégedve s mindenkinek tetszését és dicséretét kiérdemelte; s így önt bárkinek pártfogásába a legmelegebben ajánlom és ajánlhatom.

Velence, 1899. nov. 14.

Tisztelettel

Boleznay István, plebános.